נאמרה עצירה באשה שנאמר יכי עצר

עצר ה' בעד כל רחם ונאמרה עצירה

בגשמים דכתיב 2 ועצר את השמים נאמר

לידה באשה ונאמר לידה בגשמים נאמר

לידה באשה דכתיב יותהר ותלד בן ונאמר

לידה בגשמים דכתיב י והולידה והצמיחה

נאמר פקידה באשה ונאמר פקידה בגשמים

נאמר פקידה באשה דכתיב 1 וה' פקד את

שרה ונאמר פקידה בגשמים דכתיב • פקדת

הארץ ותשקקה רבת תעשרנה פלג אלהים

מלא מים מאי פלג אלהים מלא מים תנא

כמין קובה יש ברקיע שממנה גשמים יוצאין אמר רבי שמואל בר נחמני מאי דכתיב

ז אם לשבט אם לארצו אם לחסד ימציאהו

אם לשבט בהרים ובגבעות אם לחסד

ימציאהו לארצו בשדות ובכרמים אם לשבט

לאילנות אם לארצו לזרעים אם לחסד

ימציאהו בורות שיחין ומערות בימי רבי

שמואל בר נחמני הוה כפנא ומותנא אמרי

היכי נעביד א ניבעי רחמי אתרתי לא אפשר

אלא ליבעי רחמי אמותנא וכפנא ניסבול

אמר להו ר' שמואל בר נחמני בניבעי רחמי

אכפנא דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא

דיהיב דכתיב ³ פותח את ידך ומשביע לכל

חי רצון ומנלן דלא מצלינן אתרתי דכתיב

יונצומה ונבקשה מאלהינו על זאת מכלל י

דאיכא אחריתי במערבא אמרי משמיה דר'

חגי מהכא יי ורחמין למבעא מן קדם אלה שמיא על רוא דגא מכלל דאיכא אחריתי

בימי ר' זירא גזור גזרה וגזור דלא למיתב

בתעניתא אמר להו ר' זירא י נקבליה עילוון

ולכי בטיל הגזירה ליתביה אמרי ליה מנא

לך הא אמר להו דכתיב יי ויאמר אלי אל

תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר

נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלהיך

נשמעו דבריך אמר רבי יצחק אפילו שנים

כשני אליהו' וירדו גשמים בערבי שבתות

אינן אלא סימן קללה היינו 6 דאמר רבה

שילא פ קשה יומא דמיטרא כיומא

תורה אור השלם 1. כִּי עַצֹר עַצַר יִיַ בִּעַד בָּל רָחָם לְבֵית אֲבִימֶּלֶךְ על דבר שרה אשת על דְבָר שֶּׁרָה אֵשֶׁת אַבְרָהָם: בראשית כיח אַבְרָהָם: בראשית כיח 2. וְחָרָה אַף יְיָּ בָּכֶּם וְעָצֵר אֶת הַשָּׁמִיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהְאֵדְמָה לֹא תַּתֵּן אֶת יְבוּלְה וַאֲבַּרְתֶּם מְבֵּלְה מֵעַל הָאָָרֶץ מְבַּרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטבָה אֲשֶׁר יִיָּ נֹתֵן לְכֶּם: הַטבָּה אֲשֶׁר יִיָּ נֹתֵן לְכֶּם: דברים יא יז

... וַתַּהַר וַתֵּלֶד בַּן 3. וַתַּהַר וַתַּלֶד בַּן וַתֹּאמֶר אָסַף אֱלֹהִים אֶת חֶרְפָּתִי: בראשית ל כג חֶרְפָּתִי: בראשית ל כג ָּרָבָּיֶבֶּיְם רָשָׁמָים רְשָׁמָה וְהַשֶּׁלֶג מוֹ הַשְּׁמֵיִם רְשָׁמָה ַלא יָשוּב כִּי אָם הִרְוָה אֶת הָאָרֶץ וְהוֹלִידָה אֶת הָאָרֶץ וְהוֹלִידָה ולֶחֶם לָאבל: ישטיהו וה י

5. וַיִּי פְּקַד אֶת שְׂרָה בַּאֲשֶׁר אָמָר וַיִּעשׁ יִיִּ לְשָּׁרָה בַּאֲשֶׁר דִּבֵּר: בראשית כא א

פקדת ַנְתְשׁלְקָהֶרְ רַבָּת תַּעְשְׁרֶנְּה נַתְשׁלְקָהֶרְ רַבָּת תַּעְשְׁרֶנְּה פָלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מִיִם תַּכִין דְּגָנָם כִּי כַן תַּכִינָהָ:

אָם לְחֶסֶד יַמְצְאֵהוּ:

וּמַשַּבִּיעַ לְכַל חֵי רַצוֹן:

וַנְצוּמָה וַנְבַקְשָׁה מאֱלהֵינוּ עַל זאת וַיֶּעָתֵר יבו. 10. וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא מִן קַרָם אֵלָה שִׁמִיָּא עַל רְזָה וְחַבְרוֹהִי עִם שְׁאָר חַכִּימֵי בְבֶל: דניאל ב יח 11. ויאמר אלי אל תִּירָא דְנִיֵּאל כִּי מִן הַיּוֹם הָרְאשׁוֹן אֲשֶׁר נְתַתְּ אֶת לְבָּךּ לְהָבִיִן וּלְהִתְעַנּוֹת לְבְּרָי לְתְבִין וּלְדְּתְעְנֵנוֹת לפְנֵי אֵלֹהָיף נְשְׁמְעוּ לפְנֵי אֵלֹהִיף נִשְׁמְעוּ בְּדְבָרֶיףְ: וֹאֲנִי בְאתִי דְנָיִרְי וֹאֲנִי בְּאתִי בַּרְבָרֶיףְ: זריִאלּייב בּוְ בְּוֶ יןּ: דְנִיאַלְּיִינּב 12. וְזְרְחָה לְּכֶם יִרְאֵי שִׁמִי שָׁמֶשׁ צִּדְקָה וּמַרְפֵּא פְּבִי שָּבֶּשׁ בְּן אֶחוּבְּוְ בֵּא בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִּשְׁתֶּם בְּעָגְלֵי מִרְבֵּק:

מלאכי ג כ ני אַר ג'כ ג'כ. 13. יִפְתַּח יְיָ לְךְּ אֶת אוֹצָרוֹ הַטוֹב אֶת הַשְּׁמִיִם לֶתֵת מְטֵר אַרְצְךּ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אַת כָּל מִעֲשֵׂה יָדֶךְ וְהִלְּוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים ואַתָּה לא תלוה:

דברים כח יב דברים כח יב 14. יְצֵו יְיָ אִתְּךְּ אֶת הברכה באסמיר ובכל אָשָׁר זְיָ אֶלהֶיף נֹתֵן לְרִּ: מִשְׁלַח יָדֶף וּבַרַבְּף בָּאָרֶץ ייִבְּיָ בְּיִר יִּבְּיִלְיָהֶ וְיִבְּרִץ דברים כח ח

בַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: .. תהלים קכו ד

ווויים קבו 16. וַיַּרָאוּ אֲפָקֵי יָם יגָּלוּ מֹסְדוֹת תַּבֵל בְּגַעֲרַת יִיָּ מִנְשָׁמַת רוּחַ אַפּוֹ:

17. תְּלָמֶיהָ רַוַּה נָחַת ברביבים גדוריה תִּמֹגְנֶנֶה צִמְחָה תִּבְרֵך:

18. נשיאים ורוח וגשם אָין אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת שָׁקֶר: משלי כה יד שֶׁבֶר:

ונצומה ובקשה מאדחינו. ויעתר לנו פירוש מדקאמר על נאמרה עלירה באשה כו'. כלומר על כולן מבקשים רחמים: [ואת] משמע דאיכא מילחא אחריתא וכן פירש פלג. בריכה: כמין קובה. אהל מלא מים: אם לשבע. אם בסמוך על דנא: אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר יצו גזר הקב"ה רוב גשמים לרעה אז יורדים בכח כשבט שמכה בכח ה' וגו'. מימה דאמריען פרק כל הבשר (מולין דף קה:) גבי וחזרו במשובה הקב"ה מורידן על הרים וגבעות מקום שאין שם

אים: אבל אם לחסד. שיורדין בנחת ימציאהו לארצו לארץ ישראל: אחרתי. לא בעינן רחמי אהדדי כדלקמן: נבעי רחמי אכפנא. דליתיב שובעה ומותנה ליבטל ממילה: דכי יהיב רחמנה שובעה לחיי הוה דיהיב. לחיים ולא למתים דאינו מביא שובעה כדי להמית בני הדם הלה כדי שיחיו: משביע לכל חי רלון. שובע נותן לבני אדם חיים: על ואת. על חדא משמע. בעזרא כתיב: על רוא דנא. בדניאל כתיב: דלא ליתבו בתעניתה. דלה בעו דליתי ברכה לעולם בשבילן: ניקבל עילוון. יומי תעניתא דמשום הבלה מהני לו כתעניתא וכי בטיל גזרהף עבדין להו: ומנלן דעבדינן הכי. כלומר דמהני אי עבדינן הכי: אשר נחת לבך להתענות לפני אלהיך נשמעו דבריך. אלמא משהיבל עליו נשמעו דבריו: כשני חליהו. בימי אחאב שהיה העולם לריך לגשמים דכתיב (מלכים א יז) אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי: סימן קללה. שבני אדם לריכים לחזר בשוק לקנות סעודת שבת (ה): קשי יומי דמיטרא. שחין בני חדם יכולין לעשות לרכיהן: כיומא דדינא. שני וחמישי שמתקבלין בני אדם לדון עם חבריהן כתקנת עורא. שיש הומות וקולות ואוושות ביום הגשמים כיום הדין. ובערב שבת כל שכן דקשי מיטרא: 0 והיינו דאמר ר' שילא: ומבטלינהו. לירידת גשמים שטורחין בני אדם ואינן יכולין לנאת ולבא: לדקה לעניים. שמתעדנין בה ונוח להן יום ברור ומתחממין בה ביום הלינה: ירחי שמי. שומרי שבת: פרוטה שבכים. אפי׳ מעשה ידים שאינן לריכים לגשמים מתברכין: ברוך השולה ברכה. י) שיפוע. ומזכיר בה מלכות ואזכרה ככל הברכות כולן: הרי זו תפלת שות. (כ) ושוב חין ברכה נכנסת בה: בדבר הסמוי מן העין. שאינו יודע הסכום: כאפיקים. כאפיקי נחלים: בנגב. (ג) יבשה. והנה חרבו ח מתרגמינן נגיבו: **אפיקי יס.** מולאי (ד) יס. אלמא אפיק לשון מים ואפיקים בנגב נמי לשון גשמים: גייסות. חיילות. כשחתה מרווה תלמי הארץ בגשם מיד גדודים נוחין כדלקמן: פוסקי לדקה ברבים. לשם ולפנים. ואורחא דמילתא נקט שאין אדם עשוי לפסוק לדקה בינו לבין עלמו ואינו נותן: נשיאים ורוח. באין לעולם כאילו גשמים יורדין ואינן יורדין בשביל החיש המתהלל במתת שקר דכשם שהוא עושה לפנים ומחניף את העניים אף שמים מחניפין את הארץ שמראין נשיאים ורוח וגשם אין. אי נמי אין

קאי אשלשתם דמכל אלו נעלרין:

הני שקולאי דדרו חביתא דחמרא בעו לאתפוחי אותבוהו תותי מרזיבא פקע חביתה ומפרש שם בשביל השד שהיה שם עד דאכפייה מר בר רב אשי לשד לשלם אמר ליה שידה למר בר רב השי ליקבע לי מר זימנא דאיזיל ואשלם קבע ליה זימנא כי מטא זימניה איעכב ואמר ליה אמאי לא אתית בומנך אמר ליה כל מידי דלייר וחתים וכייל ומני לית לן רשות למישקל מיניה אלמא בדבר המדוד והמנוי לית ליה רשות למשקל מיניה ובדבר הסמוי אית ליה רשות אלמא אין ברכה בדבר הסמוי וי"ל דלא קשה מידי דהא דקאמר התם (ס) היינו טעמא דלית להו אלא בדבר הפקר ולא דבר דכייל ומנוי או לייר וחתים היינו בשביל דאין ברכה מלויה בהני ולית בהו דבר הפקר והאי דבעלים נינהו אלא בדבר הסמוי והיינו מטעם דהברכה מלויה בדבר הסמוי ומה שמתרבה בשביל הברכה אית להו רשות למישקל בסמוי דהיינו כמו הפקר שאין לשום אדם זכות בו אי נמי הכא מיירי בדבר המנוי והמדוד בלא זייר וחמים ובהא אית להו רשותא והתם מיירי במדוד ומנוי וכייל ולייר וחתים ובהא לית להו רשותה: גדול יום גשמים כיום קיבוץ גליות שנאמר שובה ה' את שביתנו כאפיקים כנגב וגו'. ואם תאמר אמאי לא קאמר גדול יום הגשמים יותר מקיבון גליות דהא כאפיקים בנגב כתיב ומי נתלה במי קטן נתלה בגדול שאפיקים גדולים מיום קיבוך גליות דהכי נמי אמר (לעיל דף ז.) יערוף כמטר לקחי מי נחלה במי קטן נחלה בגדול וי"ל דה"פ אנו מתפללים הכי שובה ה' את שביתנו כאפיקים היורדין בנגב שגדול יום קיבוץ כאפיקים בנגב א״כ עשה עמנו לטובה אות בקבון גליות בהיות כי זה כמו זה ואפיקים בנגב תחדש בכל יום כיום קיבוץ גליות אבל יותר לא: טשר

דדינא אמר אמימר אי לא דצריך לברייתא בעינן רחמי ומבטלינן ליה ואמר רבי יצחק שמש בשבת צדקה לעניים שנאמר 11 וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא ואמר רבי יצחק גדול יום הגשמים שאפילו פרומה שבכים מתברכת בו שנאמר 13 לתת ממר ארצך בעתו ולברך את כל מעשה ידך ואמר רבי יצחק ⁰ אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר ¹¹ יצו ה' אתך את הברכה באסמיך תנא דבי ר' ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולמת בו שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך ת"ר י הנכנס למוד את גרנו אומר יר"מ ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה מדד ואח"כ בירך הרי זו תפלת שוא לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין: קיבוץ גייסות צדקה יום הגשמים כיום אמר רבי יוחגן גדול יום הגשמים כיום קבוץ גליות שנאמר 15 שובה ה' את שביתנו כאפיקים בנגב ואין אפיקים

אלא מטר שנאמר 10 ויראו אפיקי ים ואמר רבי יוחנן גדול יום הגשמים שאפילו גייסות פוסקות בו שנאמר 11 תלמיה רוה נחת גדודיה ואמר רבי יוחנן אין הגשמים נעצרין אלא בשביל פוסקי צדקה ברבים ואין נותנין שנאמר 18 נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר וא"ר יוחנן מאי דכתיב

בג א ב טוש"ע א"ח סי מקעו סעיף טו: בד ג שם סימן תקעא פ"י מהלי ברכות הלכה כב סמג רל סעיף ב:

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה סימן כו' סעודת שבת הס"ד ואחר כך . מה"ד והיינו דאמר ר מיטרא מה"ד ומבטלינהו ב"ד (ז) יום חותבו הדוחול ברכה: (ג) ד"ה בנגב לשוז יובש והנה מרכו: (ד) ד"ד אפיקי ים מולאי מים אלמא · כל"ל: (ה) תום' ד"ה

מוסף רש"י

אין הברכה מצויה. שמתכרך ורכה מאליו, פוישי"ו כלע"ו (ב"מ מב.). יך. דריש ליה לשון דבר הסמוי מן העין (שם). שאיז העיז שולטת בו. באסמיך, לשון גמים .(DU)

רבינו חננאל

פקידה שנאמר פקדת ארץ ותשוקקה, לידה שנאמר והולידה והצמיחה. עצירה שנא׳ ועצר את השמים. תנא כמין קובה יש ברקיע ומשם גשמים יורדים, שנאמר פלג אלהים מלא מים. הוה כפנא ומותנא, אמרי לא איפשר למיבעי רחמי אתרתי. אמרי, ורחמין למיבעי מן קדם אלהא על רזא דנא, דאיכא (אחד) . אחריתי. אלא מיבעי רחמי דכי יהב רחמנא שובעא לחיי הוא דייהב. שנאמר חי רצון. בימי רבי זירא גזור שמדא. ומנעום מלקבוע ולכי בטיל שמדא ניתוב . היום אשר נתת לבך להבין (בלילי) [בערבי] שבתות מצויה לא כדבר המדוד ולא בדבר המנוי ולא בדבר את הברכה באסמיך. א"ר יוחנן אין הגשמים נעצרין אלא בשביל פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים שנאמר

רבינו גרשום

אם לשכט. דאתי ברזיא. אם לחסד. שיורד בנחת, מציאהו, ליישוב, צדקה סימן קללה הוא, שאין